

Jouw idealen in Apeldoorn

**Verkiezingsprogramma
Partij voor de Dieren Apeldoorn
Gemeenteraadsverkiezingen 2014**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Duurzaam Apeldoorn	4
Groen Apeldoorn	8
Diervriendelijk Apeldoorn	10
Zorgzaam Apeldoorn	12

Jouw idealen in Apeldoorn

In de gemeente kunnen idealen werkelijkheid worden. De gemeente maakt namelijk, iedere dag opnieuw, belangrijke keuzes. Over hoe mensen omgaan met elkaar, met dieren, met natuur en met het milieu. In hun directe woon- en leefomgeving ervaren mensen en dieren direct de gevolgen van gemeentepolitiek. Ten goede of ten slechte.

In positieve zin als er voldoende hondenuitlaatplekken en trapveldjes voor jongeren zijn. Als er paal en perk wordt gesteld aan de exploitatie van dieren. Als de gemeente zorg en aandacht schenkt aan kwetsbare groepen binnen haar grenzen en met een focus op duurzame bedrijvigheid de werkgelegenheid bevordert.

Ten negatieve ervaren burgers de invloed van gemeentepolitiek als er een stuk natuur wordt platgewalst ten behoeve van alweer een bedrijventerrein of een ander prestigeobject. Als het openbaar vervoer onder de maat is of als er naar gif wordt gegrepen om bermen te beheren. Als de gemeente ruim baan geeft aan megastallen en daarmee dierenwelzijn en volksgezondheid veronachtzaamt.

Hoe werkt de Partij voor de Dieren?

De huidige problemen in Nederland kunnen niet worden opgelost met symptoombestrijding, maar vergen radicaal andere keuzes – óók op gemeenteniveau. De Partij voor de Dieren denkt fundamenteel anders dan de traditionele politieke partijen. De Partij voor de Dieren heeft niet economische groei als doelstelling, maar een duurzame samenleving. En duurzaam samenleven is een kunst die juist ook in de directe omgeving, thuis, in je straat, buurt, dorp of stad beoefend kan worden. Daarom is gemeentepolitiek zo belangrijk.

De Partij voor de Dieren komt op voor waarden als mededogen, duurzaamheid, persoonlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid. Voor zorg en aandacht voor elkaar. Dieren, natuur en milieu zijn de kernthema's van onze partij.

Natuurlijk houdt de Partij voor de Dieren ook in de gemeenteraad vast aan haar idealen. Dat hebben wij de afgelopen vier jaar in Apeldoorn al laten zien. Wij doen geen water bij de wijn als het om onze idealen gaat, maar houden de andere partijen een spiegel voor. Dat werkt. De traditionele politieke partijen worden door ons geïnspireerd of voelen onze hete adem in hun nek. Zij zien zich genoodzaakt om óók aandacht aan dieren, natuur en milieu te schenken. Iets dat voorheen veel te weinig gebeurde. De Partij voor de Dieren heeft een aanjaagfunctie: wij stimuleren de andere partijen om niet alleen aan kortetermijnbelangen te denken.

Niet alleen kortetermijnbelangen

De Partij voor de Dieren kijkt bij uitstek naar langetermijnbelangen. Wij willen een mooie en leefbare gemeente achterlaten voor de generaties die na ons komen. Dat betekent onder meer: meer groen, schone lucht en zuiver water.

Burgers verworden tot consumenten; deze maatschappij staat in het teken van méér, van consumptie en van een wegwerpcultuur. Dieren worden achteloos gebruikt alsof het artikelen zijn, in plaats van levende wezens. Natuur en milieu worden achteloos opgeofferd ten behoeve van geldelijk gewin.

Ook op gemeenteniveau worden diensten steeds onpersoonlijker, verslechtert de dienstverlening, verdwijnen voorzieningen uit wijken en dorpen en komen mensen, dieren, natuur en milieu in het gedrang. Zwembaden, ziekenhuizen, scholen, postkantoren, bibliotheken - alles wat onze samenleving sociaal en aangenaam maakt - verzakelijkt, beperkt de openingstijden of sluit zelfs helemaal. Die ontwikkeling willen wij keren.

Onze visie op de gemeente

De afgelopen jaren zijn kerntaken van de gemeente uit handen gegeven aan de markt. Delen van het onderwijs, de huisvesting, de energievoorziening en het openbaar vervoer zijn overgelaten aan zelfstandige bestuursorganen en private partijen. Daardoor is de afstand tussen de beleidsmaker en de uitvoerder steeds groter geworden en is de menselijke maat zoekgeraakt. Ondanks het streven naar verminderde bureaucratie heeft dit in de praktijk geleid tot een toename van de controle-, verantwoordings- en toezichtbureaucratie. De Partij voor de Dieren vindt dat commerciële motieven geen rol mogen spelen bij publieke diensten die voor iedereen toegankelijk moeten zijn. De verhouding tussen de gemeente, markt en toezicht is toe aan een herziening.

De gemeente is geen bedrijf. Niet de cijfers, maar zorgvuldigheid, zeggenschap, dienstbaarheid, transparantie en effectiviteit moeten centraal staan in de dienstverlening van de gemeente. We hebben een actieve gemeente nodig die de publieke zeggenschap herstelt over haar kerntaken, denk aan zorg, onderwijs, natuurbeheer en huisvesting. Tegelijkertijd moet de overheid ook selectief zijn en ruimte aan mensen geven om zelf actief te zijn.

De gemeente heeft kortom een belangrijke taak in het realiseren van een duurzame en solidaire samenleving waar mededogen het uitgangspunt vormt. Daar blijft de Partij voor de Dieren zich voor inzetten in Apeldoorn.

Kies daarom Partij voor de Dieren.

Duurzaam Apeldoorn

Een duurzame gemeente houdt in haar beleid van nú ook rekening met haar toekomstige bewoners. Een duurzaam Apeldoorn stelt zichzelf daarom ambitieuze doelen voor het gezonder en schoner maken van de leefomgeving. Daartoe worden ieder jaar flinke stappen gezet.

Een schone leefomgeving is belangrijk voor ons en voor de generaties mensen en dieren die na ons komen. Alleen als wij onze ecologische voetafdruk verkleinen is er voor hen straks genoeg gezond voedsel, schone lucht en zuiver water. Voor de gemeente is hierbij een voortrekkersrol weggelegd. Zij doet dit door het stimuleren van een schone, biologische en grondgebonden landbouw en eigen teelt door de inwoners. Door milieuvervuiling aan te pakken en door met een lokaal klimaatbeleid de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen terug te dringen. Door te investeren in een decentrale, milieuvriendelijke energievoorziening, in schoon openbaar vervoer en een duurzame inrichting van de ruimte.

Stevige regie voor duurzaamheid. De Partij voor de Dieren wil dat de gemeente meer opkomt voor dieren, natuur en milieu. Het bevorderen van kennis en communicatie is cruciaal om bewustwording en duurzame vernieuwingen te realiseren die goed zijn voor alle inwoners, ook op de lange termijn. Het gemeentebestuur speelt een voortrekkersrol om goed gedrag te stimuleren.

- Er wordt een wethouder Dierenwelzijn, natuur en milieu aangesteld die uitvoering geeft aan een vooruitstrevend dierenwelzijnsbeleid van de gemeente dat is vastgelegd in een dierenwelzijnsnota.
- Zorg voor dierenwelzijn wordt geïntegreerd in het gemeentelijk beleid op het gebied van landbouw, bouw, natuur, milieu, economie, onderwijs en zorg.
- Apeldoorn publiceert jaarlijks over de vorderingen op het gebied van duurzaamheid en dierenwelzijn.
- Het gemeentebestuur stelt een nota Groene initiatieven op, waarin zij de groene initiatieven beschrijft en uitlegt hoe deze bijdragen aan een duurzamer Apeldoorn.
- Apeldoorn wordt kampioen afvalscheiding en maakt de kringloop rond. De gemeente verbetert het gescheiden inzamelen van afval, inclusief gft-afval. Op verschillende plekken komen inzamelpunten voor glas, papier, plastic, kleding en blik/metaal. Warenhuizen en supermarkten worden inzamelpunten voor klein chemisch afval,

waaronder batterijen en spaarlampen.

- De gemeente neemt dieren op in het rampenplan en in draaiboeken van hulpdiensten. Daarin wordt de evacuatie en het in veiligheid brengen geregeld van huisdieren en van dieren in de veehouderij, in parken, dieren tuinen, maneges en kinderboerderijen.
- De gemeente bevordert de samenwerking tussen dierenambulance, dierenasiels en hulpdiensten als (dieren) politie en brandweer.

Duurzaam inkopen en aanbesteden. De Partij voor de Dieren wil dat Apeldoorn het goede voorbeeld geeft door haar inkoop- en aanbestedingsbeleid.

- Geldzaken van de gemeente worden op een maatschappelijk verantwoorde manier geregeld. Apeldoorn bankiert bij een bank die een transparant, milieubewust en diervriendelijk beleid voert. Biologisch en fairtrade inkopen wordt de norm voor Apeldoorn, waarbij lokaal geproduceerde producten de voorkeur hebben.
- De gemeente gebruikt dierproefvrije en biologisch afbreekbare schoonmaakproducten en eist hetzelfde van schoonmaakbedrijven die voor haar werken.
- Bij aanbestedingen door Apeldoorn worden harde duurzaamheidscriteria gehanteerd.
- Duurzaam werkende bedrijven komen eerder in aanmerking voor opdrachten van de gemeente.
- Voedsel in het bedrijfsrestaurant van de gemeentelijke organisaties is biologisch en regionaal of fairtrade geproduceerd en er wordt ten minste één vlees- en visloze dag ingevoerd. Er is geen plaats op de menukaart voor bedreigde diersoorten, zoals paling.
- In de gemeentelijke organisaties wordt geen flessenwater meer geschonken, maar kraanwater.
- In de gemeentelijke organisaties wordt uitsluitend groene stroom gebruikt.
- Apeldoorn bevordert voor haar ambtenaren het woonwerkverkeer per fiets.
- Apeldoorn gaat nog meer papierloos werken. Informatie van de gemeente wordt digitaal aangeboden. Op ter-

mijn gaat de digitale informatievoorziening de papieren (via huis-aan-huisbladen) vervangen.

- Apeldoorn gaat over op het gebruik van open source software.
- De gemeente schakelt over op het gebruik van elektrische auto's.

Gezonde en eerlijke voeding. Gezonde landbouw is gifvrij, regionaal, wordt bedreven met respect voor dieren en levert de boer een eerlijk inkomen op. De productie van vlees kost veel energie, water en landbouwgrond en gaat ten koste van dieren. Een meer plantaardig voedingspatroon is de belangrijkste stap naar een duurzame wereld waarin iedereen te eten heeft. De Partij voor de Dieren vindt dat de gemeente een belangrijke rol moet spelen bij de transitie van dierlijke naar meer plantaardige voeding.

- De gemeente roept horecaondernemers en bedrijven op een wekelijks vegetarische dag in te stellen.
- De gemeente steunt campagnes die zich richten op een transitie naar een meer plantaardig voedingspatroon.
- De gemeente wijst scholen op hun verantwoordelijkheid om gezonde voeding aan te bieden aan hun leerlingen.
- Er komen voldoende tappunten voor drinkwater in het centrum, bij stations en op andere drukke plekken.
- De Voedselbank en stichting StadsAkkers worden door de gemeente ondersteund. De nadruk ligt daarbij op gezonde en plantaardige voeding.
- De gemeente gaat meer fruitbomen en fruitstruiken planten in het openbaar groen.

Milieu beschermen. De Partij voor de Dieren wil goede controle op en handhaving van de milieuvoorschriften.

- Fabrieken en bedrijven die een risico kunnen vormen voor de volksgezondheid, de natuur of de leefomgeving worden intensief gecontroleerd.
- De gemeente zet zich in om een einde te maken aan het gratis verstrekken van draagtassen door winkels.
- De gemeente treedt strenger op tegen het illegaal dumpen van afval.

Een evenwichtige waterhuishouding. Door de klimaatverandering worden er hogere eisen gesteld aan waterbeheer. De waterhuishouding moet voorbereid zijn op de opvang en afvoer van meer water in korte tijd, en ook op de berging van water voor droge perioden. Apeldoorn is daarmee al een eind op weg door het bovenhalen van de Grift, waarbij ruimte is gecreëerd voor wateropvang.

- Het gemeentebestuur stelt een waterplan op waarin veiligheid, natuur en milieu centraal staan.
- Er komt nog meer capaciteit voor de opvang, het vasthouden en het afvoeren van water. Groene daken en

plantvakken met kleinschalig groen op straatniveau maken deel uit van wateropvangplannen.

- De gemeente voorziet in veilige putdeksels, afsluitroosters of uitklimvoorzieningen zodat padden en kikkers of jonge eenden niet vast komen te zitten in straatkolken of andere putten.
- Bij nieuwbouw stelt de gemeente de eis dat er maatregelen worden genomen om te voorkomen dat schoon regenwater afvloeit naar het riool. Bij bestaande bouw stimuleert Apeldoorn maatregelen om regenwater en afvalwater te ontkoppelen.

Niet bouwen voor leegstand. De leegstand van kantoren en bedrijfsgebouwen is een toenemend probleem. Renovatie en herontwikkeling van leegstaande gebouwen heeft de voorkeur boven nieuwbouw.

- Binnenstedelijk bouwen wordt de norm. Hierdoor wordt de open, groene ruimte gespaard. Stedelijk groen wordt onderdeel van de gemeentelijke groenstructuur 'de Groene Mal'. Bouwen in de Groene Mal, op de open enken en in bos- en natuurgebieden wordt niet toegestaan zonder voorafgaande toetsing.
- Het bezit van leegstaande kantoorpanden wordt niet langer fiscaal gestimuleerd via verlaagde onroerendezaakbelasting. Na een half jaar leegstand wordt er een leegstandsheffing opgelegd.
- De gemeente bevordert ecologische bouw. Dat betekent dat een gebouw langer meegaat en voor vele functies geschikt is. Duurzame grondstoffen die hergebruikt kunnen worden vormen de basis.
- Het wordt eenvoudiger om lege kantoorpanden een andere functie te geven, zoals (tijdelijk) wonen.

Duurzaam wonen. We willen de woningvoorraad ten minste energieneutraal maken. Dat levert milieuwinst, banen en een lagere energierekening op.

- De gemeente stelt voor alle wijken en dorpen een coördinator aan die bewoners met raad en daad ondersteunt wanneer zij hun buurt willen verduurzamen.
- Alle nieuw te bouwen woningen worden ten minste energieneutraal.
- De onroerendezaakbelasting (OZB) wordt gedifferentieerd naar energieverbruik.
- Apeldoorn gaat aan de slag met het verder vergroenen van haar wijken.
- De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en gevels.
- Bij nieuwbouw worden nestgelegenheden en slaap- en schuilplekken gecreëerd voor dieren, zoals mussen, gierzwaluwen en vleermuizen.

Braakliggend terrein nuttig gebruiken. Door de crisis zijn veel bouwprojecten stopgezet en liggen veel voormalige bouwterreinen braak. Deze gronden zijn bij uitstek geschikt voor kleinschalige bewonersinitiatieven.

- Braakliggende terreinen worden ter beschikking gesteld voor stadslandbouw, natuurontwikkeling en collectief beheerde parken en natuurspeelplaatsen. Kleinere en tijdelijk braakliggende terreinen worden ingericht als bijenveldjes.
- Omwonenden worden betrokken bij de herontwikkeling van braakliggende terreinen.

Duurzame en decentrale energievoorziening. Elke dag weer bieden zon, wind en water voldoende energie. Met de omschakeling naar duurzame energiebronnen beperkt de gemeente de uitstoot van CO₂. Door tegelijk energie te besparen worden woningen, bedrijfspanden en overheidsgebouwen netto leveranciers van energie in plaats van verbruikers.

- De gemeente stelt een plan op om het grondstoffenverbruik, het energieverbruik, de uitstoot van CO₂ en de afvalstromen te beperken.
- Apeldoorn krijgt binnen vijf jaar een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie. Dat betekent dat de gemeente flink energie gaat besparen, duurzame energie gebruikt en het restant aan uitstoot van broeikasgassen gaat compenseren.
- Apeldoorn stimuleert de bouw van windmolenparken op industrieterreinen. Bij de plaatsing wordt rekening gehouden met de vogeltrek en met de mogelijke aanwezigheid van vleermuiskolonies. Vanzelfsprekend wordt voorkomen dat omwonenden overlast ondervinden.
- De gemeente stimuleert de oprichting van bewonerscollectieven die onderling opgewekte energie uitwisselen. Hierdoor kunnen hele wijken energie opwekken en delen.
- Boringen of proefboringen naar schaliegas worden niet toegestaan binnen de gemeentegrenzen.
- Energie die is opgewekt door de verbranding of vergassing van restafval, mest en/of dierlijke resten is niet duurzaam en wordt niet ondersteund.
- Er komt een plan van aanpak om lichtvervuiling tegen te gaan. In gemeentelijke gebouwen brandt 's avonds en 's nachts standaard geen onnodig licht. De gemeente informeert burgers en gaat in overleg met bedrijven om ook daar lichtvervuiling aan te pakken.
- Straatverlichting in het buitengebied wordt binnen de verkeersveiligheidsmarges zodanig afgesteld dat de verlichting zo min mogelijk hinder oplevert voor dieren.
- De gemeente stimuleert haar burgers om woningen energiezuinig te maken.

- De gemeente verklaart zich 'fossielvrij' en investeert niet in fossiele brandstoffen of de fossiele industrie.

Hergebruik stimuleren. De grondstoffen in onze wereld zijn beperkt. We moeten er zuinig en zorgvuldig mee omgaan.

- De gemeente zamelt afval en afgedankte producten zoveel mogelijk gescheiden in; deze materialen vormen het startpunt van een nieuwe productiecyclus. Het sorteren van restafval (grijze container) wordt niet gratis in Apeldoorn.
- De gemeente stimuleert de vestiging van bedrijven die de beginselen van een circulaire economie toepassen.
- De huis-aan-huisverspreiding van drukwerk wordt vervangen door een opt-insysteem: je ontvangt geen folders of krantjes, tenzij je daar met een sticker op je briefbus om vraagt.
- De gemeente stimuleert de vestiging van Repair Cafés, waar burgers hun defecte apparaten kunnen laten of leren repareren.
- De gemeente ondersteunt en promoot initiatieven tot het opzetten van een lokale munteenheid, zoals de Api van LETS Apeldoorn, waarmee goederen en diensten kunnen worden uitgewisseld.
- De gemeente promoot kringloopbedrijven en tweedehandsmarkten.

Vervuילend verkeer beperken. In de mobiliteitsvraagstukken kiezen voor duurzaamheid draagt bij tot een prettig leefklimaat en een goede luchtkwaliteit. Het gebruik van vervuילend en lawaaierig vervoer wordt ontmoedigd, vormen van schoon verkeer worden gestimuleerd.

- Door bestaande natuurgebieden worden geen nieuwe wegen aangelegd.
- Verkeerswegen voor het gemotoriseerde verkeer worden door de gemeente niet meer aangelegd of verbreed.
- De gemeente werkt aan schonere lucht door het aantal voertuigen in de gemeente te beperken. De gemeente stelt milieuzones in om vervuïlende voertuigen te kunnen weren.
- Vrachtverkeer wordt waar mogelijk geweerd uit het centrum en de woonkernen. Aan de rand van de gemeente komen overslagpunten voor goederen, waarna verder vervoer minder vervuïlend plaatsvindt.
- De gemeente gaat scooters, brom- en snorfietsen strenger controleren op uitstoot, geluid en snelheid. De gemeente stelt een regeling in voor de sloop van vervuïlende scooters, brom- en snorfietsen, in ruil voor een subsidie voor de aanschaf van een elektrisch exemplaar.
- Rondom scholen en in woonwijken worden standaard 30 km-zones voor autoverkeer ingesteld en wordt door-

gaand verkeer zoveel mogelijk geweerd. Ouders worden gestimuleerd om met de fiets te komen.

- De gemeente hanteert gedifferentieerde parkeertarieven op basis van de mate van milieuvervuiling van de auto.
- De gemeente bevordert de overgang naar elektrisch vervoer en investeert in voldoende oplaadpunten. Bij deze oplaadpunten wordt duurzaam opgewekte stroom gebruikt.

Fijnmazig, toegankelijk en duurzaam vervoer. Goede bereikbaarheid van centrum, wijken en dorpen draagt bij tot de leefbaarheid in de gemeente. Met een fijnmazig en toegankelijk openbaar vervoersnet wordt het voor de burger gemakkelijker om de auto te laten staan.

- Het openbaar vervoer is veilig, betrouwbaar, betaalbaar en toegankelijk, ook voor mensen met een beperking.
- Bij aanbesteding van openbaar vervoer is milieuvriendelijkheid een belangrijk criterium.
- De gemeente zorgt ervoor dat vanuit elke wijk en elk dorp de onderwijs- en zorginstellingen en de overheidsdiensten met het openbaar vervoer goed bereikbaar zijn.
- De gemeente investeert in veilige fietspaden en in 'fiets-snelwegen' voor woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer. Bestaande fietspaden worden goed onderhouden.
- De gemeente investeert in meer veilige en rolstoeltoegankelijke wandelmogelijkheden in dorpen en wijken.
- In de binnenstad blijft de gemeente zorg dragen voor voldoende veilige en gratis mogelijkheden om fietsen te stallen. Treinstations worden beter toegankelijk gemaakt voor fietsers en voorzien van voldoende veilige fietsenstallingen. De fietsenstallingen worden beter bewegwijzerd door de aanleg van een FietsParkeer-route.
- Verkeerslichten worden zo afgesteld dat fietsers en het openbaar vervoer eerder groen licht krijgen. Fietsverkeerslichten worden overal voorzien van een timer.
- De gemeente investeert in een OV-fietsstelsel dat deel gaat uitmaken van alle treinstations en belangrijke knooppunten van het openbaar vervoer.
- De gemeente vergroot de Park & Ride-mogelijkheden. Voor reizigers die verder gaan met het openbaar vervoer worden de P&R-faciliteiten gratis.

Groen Apeldoorn

Een groene omgeving draagt in belangrijke mate bij aan een gezond en prettig bestaan voor mensen en dieren. In een groene gemeente besparen wij energie, hoeven we in de zomer niet te vluchten voor de hitte van opgewarmd beton en hebben we minder last van wateroverlast bij hevige regenval. Apeldoorn is een groene gemeente en dat willen we graag zo houden.

Wij hebben méér natuur nodig in plaats van minder. Door te investeren in groen in en rond de woonkernen -zoals een uitbreiding van het Beekbergerwoud-, door groene gebieden waar mogelijk met elkaar te verbinden en met de omringende natuur, door biodiversiteit te bevorderen krijgt Apeldoorn een nog natuurlijker karakter.

Natuur behouden en verbinden. Groenstroken, sloten, plassen, parken en natuurgebieden zijn belangrijk voor de leefbaarheid. De Partij voor de Dieren geeft natuur de prioriteit die zij verdient.

- Bouwen in groen wordt duurder dan bouwen in rood (versteend gebied). Het gemeentebestuur geeft slechts toestemming voor bouwen in het groen als er op kosten van de projectontwikkelaar natuur voor terugkomt die in omvang driemaal zo groot is en van een betere ecologische kwaliteit dan het gebied dat verloren gaat. De nieuwe natuur wordt gerealiseerd en beoordeeld door een onafhankelijke commissie van ecologen voordat het bouwproject start.
- De gemeente verkrijgt via jaarlijkse inventarisaties zicht op de aanwezigheid en verspreiding van dieren en planten. De gemeente stemt haar groenbeleid af op de resultaten van deze inventarisaties.
- De aanleg van natuurspeelplaatsen, schooltuinen en groene schoolpleinen wordt gestimuleerd en ondersteund.
- In projecten waarbij de gemeente opdrachtgever is worden natuurdoelstellingen gesteld, zoals de aanleg van groene daken, bomen en struiken in de straat, nestgelegenheid voor dieren en natuurspeelplaatsen voor kinderen. Dergelijke natuurdoelstellingen worden ook opgenomen in de bestemmingsplannen.
- Het kappen van bomen, het maaien van walkanten en het uitbaggeren van sloten vindt alleen plaats wanneer vrij levende dieren hierdoor niet verontrust of gedood worden.

- Groene gebieden in de stad worden meer met elkaar verbonden en met de natuur buiten de stad. Er wordt verder geïnvesteerd in de Groene Mal. De gemeente zorgt bij drukke wegen voor de aanleg van oversteekplaatsen of ondertunneling voor dieren.
- Apeldoorn stimuleert het opzetten van moestuinprojecten met de inzet van wijkorganen, scholen of andere organisaties.
- Het plaatsen van vleermuiskasten en nestkasten voor vogels wordt gestimuleerd.

Meer natuur in de straat. Mensen met natuur in hun directe omgeving voelen zich prettiger, zijn minder vaak ziek en hebben meer binding met hun buurt. De aanwezigheid van bijen, hommels en vlinders is een indicatie van de ecologische gezondheid van een buurt. Bomen bieden belangrijke nest- en schuilgelegenheid aan vogels, vleermuizen en andere dieren.

- De gemeente informeert haar burgers over het belang van gifvrij en bij- en vlindervriendelijk tuinieren.
- Burgers worden gestimuleerd om hun tuin natuurlijk in te richten en niet te verharderen.
- De gemeente bevordert de aanleg van geveltuintjes door burgers.
- De gemeente onderhoudt de openbare ruimte zonder gebruik te maken van gif.
- Het aanbod en de diversiteit van pollen voor bijen, hommels en vlinders in het openbaar groen wordt vergroot. Stadstuinen, bermen, groenstroken en parken worden ingezaaid met voedingsrijke bloemen. Ook worden er meer fruitbomen en -struiken geplant.
- De bescherming van bomen wordt geregeld in een bomennota of maakt deel uit van het groenbeleid. Hierin wordt ook opgenomen dat de gemeente terughoudend is met bomensnoei.
- Bomen worden beter beschermd tegen kap; de criteria voor kapvergunningen worden aangescherpt.

- Apeldoorn bevordert het herstel van cultuurlandschappen, onder meer door renovatie of aanleg van akkerranden en houtwallen en beschermt de open enken.

Duurzame evenementen. De Partij voor de Dieren vindt dat evenementen een duurzaam karakter moeten hebben. Voor elk evenement wordt een afweging gemaakt, waarbij de belangen van dieren, natuur en milieu zwaar tellen.

- In een parkenbeleid wordt per park en per zone aangegeven hoeveel en welke evenementen er mogen plaatsvinden en hoe de organisatoren naderhand bijdragen aan het herstel van het park. Hierbij worden omwonenden en gebruikers van het park betrokken.
- Bij het verlenen van een vergunning voor een evenement komen de kosten van het natuurherstel voor rekening van de organisator.
- De gemeente verbiedt het afsteken van vuurwerk door particulieren. Bij evenementen met professionele vuurwerkshows wordt altijd vanuit de gemeente om handhaving van de Flora- en faunawet gevraagd.
- Bij evenementen worden geen ballonnen of lampionnen opgelaten.
- Grootschalige (muziek)evenementen worden bij voorkeur op pleinen of binnen georganiseerd en niet in parken, zoals Berg en Bos of in natuurgebieden, zoals bij Radio Kootwijk en het Kootwijkerzand. In stille natuurgebieden mogen geen 'pretparken' ontstaan.
- Dieronvriendelijke evenementen, zoals jachteenementen, struisvogel- en kamelenraces zijn niet toegestaan.

Voedsel uit de buurt. De Partij voor de Dieren wil landbouw in en om de stad en in de dorpen stimuleren om kinderen én volwassenen weer te laten zien waar voedsel vandaan komt. Van een duurzame boerderij net buiten de stad tot de stadsakkers: stadslandbouw is een onmisbaar onderdeel van verantwoord voedsel.

De gemeente creëert mogelijkheden om in de stad en in de dorpen voedsel te produceren door biologische stadslandbouw en kleinschalige volkstuininitiatieven. Voor biologische boeren uit de streek wordt het eenvoudiger om hun producten rechtstreeks in de stad, in de dorpen en bij toeristische attracties aan te bieden.

- Scholen en kinderopvangcentra worden ondersteund bij het inrichten van een schooltuin, zodat kinderen de kans krijgen om zelf voedsel te telen.
- Gif-intensieve teelt (zoals bollenteelt) wordt geweerd, in het bijzonder nabij woon- en natuurgebieden, onder meer bij Halte Asselt, achter de Ugchelse begraafplaats, het Meerveld/Nieuw Milligen en Kroondomein Haslo.

Omwonenden worden geïnformeerd over de gevaren van het gif.

- De gemeente wordt geventueel vrij.

Diervriendelijk Apeldoorn

Een diervriendelijke gemeente investeert óók in het welzijn van dieren.

Onder meer door Apeldoorn zo in te richten dat er plaats is voor dieren, of ze nu in het wild leven of bij mensen in huis.

Mensen leven met dieren. In bijna de helft van de huishoudens is een hond of kat onderdeel van het gezin. In totaal leven er bijna 30 miljoen huisdieren in ons land. Huisdieren en andere dieren zijn levende wezens, geen hebbeding, speelgoed of productiemiddel. Ze verdienen daarom onze bescherming. Dat betekent dat ook de gemeente voor hen in de bres moet springen als hun belangen worden geschaad.

De Partij voor de Dieren vindt dat dieren niet zomaar voor alle doeleinden mogen worden gebruikt. De gemeente moet telkens een afweging maken tussen de negatieve gevolgen voor het dier en de belangen van de mens. Mogelijk negatieve gevolgen voor dierenwelzijn moeten daarbij zwaar wegen.

Goede zorg voor huisdieren. De Partij voor de Dieren vindt dat er voor Apeldoorn een verantwoordelijkheid is weggelegd om een gedegen huisdierenbeleid te voeren.

- Apeldoorn heft geen hondenbelasting.
- Dierenbeurzen en dierentoonstellingen zijn niet toegestaan.
- Dierenwinkels worden aangemoedigd om te stoppen met de verkoop van dieren. Zij kunnen hun klanten in plaats daarvan naar een asiel doorverwijzen.
- Binnen de bebouwde kom moeten voldoende uitlaatplekken en losloopgebieden voor honden zijn.
- Bij het aanwijzen van locaties voor hondenlosloopgebieden of uitlaatplekken wordt rekening gehouden met de natuurwaarden van de betreffende locatie, waaronder de in het wild levende dieren. In of nabij de Natura 2000-gebieden worden geen hondenlosloopgebieden gecreëerd.
- In haar beleid voor minima neemt Apeldoorn op dat mensen met een krappe beurs aanspraak kunnen maken op een tegemoetkoming bij noodzakelijke dierenartskosten.
- Bij kades en kanalen worden voorzieningen getroffen zodat te water geraakte dieren een kans hebben om aan de kant te komen.
- De gemeente zorgt, samen met het asiel en scholen, voor goede voorlichting over een verantwoorde aanschaf van en omgang met huisdieren.

Ondersteuning opvangcentra. De opvang van zwerend aangetroffen dieren is een wettelijke taak van de gemeente. Ondanks die wettelijke zorgplicht hebben de meeste dierenasielen in Nederland moeite om het hoofd boven water te houden, de inzet van vele hardwerkende vrijwilligers ten spijt. In Apeldoorn zijn er sinds vier jaar financiële afspraken hierover gemaakt, maar tijdens elke bezuinigingsronde heeft de gemeente hierop geprobeerd te bezuinigen.

- De gemeente blijft in voldoende mate financieel bijdragen aan de verzorging van dieren in het dierenasiel De Kuipershoek. Dit doet ze niet alleen voor de opvang van honden en katten maar ook voor andere huisdieren.
- De gemeente draagt bij aan de opvang en het vervoer van in het wild levende dieren indien deze door bijvoorbeeld verwondingen verzorging nodig hebben.
- Er worden samenwerkingsafspraken gemaakt tussen dierenopvangorganisaties, de dierenambulance, de toezichthouders Openbare Ruimte en de inspecteurs van de Dierenbescherming en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.
- Om identificatie van (zwerf)dieren te vergemakkelijken stimuleert de gemeente het chippen van katten en honden.

Apenheul krijgt een andere functie. De Partij voor de Dieren pleit ervoor om de functie van dierentuinen te wijzigen. Het welzijn van het dier staat voor ons boven de wens van het publiek om de dieren goed te kunnen zien.

- De Apenheul wordt omgevormd tot een (tijdelijke) huisvesting voor apen waarvoor elders door omstandigheden geen goede opvang is, zoals apen uit illegale handel, proefdierlaboratoria of circussen.
- De huisvestingseisen voor de Apenheul worden aangescherpt. Deze moeten erop gericht zijn om voor álle dieren de natuurlijke leefomstandigheden zoveel mogelijk te benaderen.

Welzijn centraal in kinderboerderijen. Kinderboerderijen kunnen pas een educatieve functie hebben als kinderen er leren hoe ze met dieren om moeten gaan. Het welzijn van de dieren moet vooropstaan. De gemeente stelt strenge eisen aan het welzijn van dieren in kinderboerderijen. Dieren

worden in staat gesteld hun natuurlijke, soortspecifieke gedrag uit te oefenen.

- Er wordt een strenger fokbeleid ingesteld.
- Dieren worden niet afgevoerd naar de slacht.
- Het fokbeleid van kinderboerderijen wordt aangepast aan de huisvestingscapaciteit.
- Een kinderboerderij dient te beschikken over een gediplomeerde dierenverzorger of toezichthouder.

Grenzen aan diergebruik. Het welzijn van dieren laat bij volksspelletjes, kunstuitingen, evenementen, circussen en levende kerststallen vaak te wensen over. Dieren worden veel vervoerd, hebben gebrekkige huisvesting en lijden onder stress bij het evenement. De Partij voor de Dieren wil af van het misbruik en doden van dieren omwille van traditie, vermaak en mode.

- De gemeente verleent geen vergunning voor het gebruik van dieren of het tentoonstellen van dieren bij manifestaties, voor volksvermaak of bij artistieke evenementen. Denk aan hamster-, kamelen- of struisvogelraces en paardenmarkten. Ook voor dieren in kerststallen wordt geen vergunning verleend.
- In afwachting van landelijke wetgeving die het gebruik van wilde dieren in circussen verbiedt, worden door Apeldoorn alleen circussen zonder dieren uitgenodigd.
- De gemeente draagt niet financieel bij aan evenementen of modeshows waar bont wordt gebruikt of geshowd en faciliteert deze ook niet. Het gemeentebestuur roept winkels op om geen bont meer te verkopen.

In het wild levende dieren met rust laten. Jacht en hengelen verstoren het evenwicht in de natuur en zijn zeer dierenvriendelijk. In het wild levende dieren moeten zo veel mogelijk met rust worden gelaten.

- In het wild levende dieren worden niet gedood. Als er dringende redenen zijn om een dier te doden, bijvoorbeeld omdat het dier lijdt, ligt de beslissing en de uitvoering bij de overheid.
- De gemeente staat geen jacht toe op haar gronden.
- De gemeente gaat handhavend optreden tegen illegale jachthutten.
- Evenementen ter promotie van jacht, zoals de jaarlijkse Wildfair, worden niet langer toegestaan in Apeldoorn.
- De gemeente pleit ervoor dat het Kroondomein het gehele jaar toegankelijk wordt voor publiek en dat jachtfestijnen door de koninklijke familie tot het verleden behoren.
- De gemeente gaat het hengelen ontmoedigen en waar mogelijk verbieden.
- Het gebruik van prikkeldraad in natuurgebieden wordt niet langer toegestaan. Het aanwezige prikkeldraad wordt verwijderd.

Preventie in plaats van bestrijding. In plaats van bestrijding van dieren die overlast zouden veroorzaken, kiezen we voor preventief beleid.

- Er komen deugdelijke afrasteringen van wegen en dorpskernen voor zwijnen en herten. Op wegen door natuurgebieden geldt een nachtelijke snelheidsbeperking. Deze afrasteringen worden regelmatig gecontroleerd op vernielingen.
- De gemeente gaat eventuele overlast van dieren tegen met preventieve maatregelen in nauw overleg met dierenwelzijnsorganisaties en terreinbeherende organisaties.
- Projecten waarbij verwilderde huiskatten worden gevangen, gecastreerd en teruggeplaatst worden geïnitieerd en krijgen financiële ondersteuning.
- Een beter afvalbeleid beperkt het voedselaanbod voor dieren in bewoond gebied en voorkomt zo mogelijke overlast.

Zorgzaam Apeldoorn

Een zorgzame gemeente maakt zich sterk voor vitale en kwetsbare waarden. Wat de gemeente doet – of niet doet – heeft direct invloed op mensen, dieren, natuur en milieu. De gemeente is beheerder van maatschappelijke voorzieningen die essentieel zijn voor een samenleving waarin burgers zich kunnen ontplooiën en hun talenten tot bloei komen – zonder dat dit ten koste gaat van anderen.

De komende jaren krijgt de gemeente er (te)veel taken bij op het gebied van sociale zorg, zoals de jeugdzorg, begeleiding vanuit de AWBZ en de wet maatschappelijke ondersteuning. Tegelijk is er vanuit het Rijk steeds minder geld voor beschikbaar. De Partij voor de Dieren wijst de bezuinigingen en het afwentelen van landelijke taken op de gemeentes af.

Veel mensen vestigen hun hoop op lokale initiatieven vanuit de burger zelf. Vaak zijn ze hun vertrouwen in de politiek kwijtgeraakt. De gemeente kan positieve, concrete oplossingen voor de burger en de directe leefomgeving ondersteunen. Denk aan initiatieven als gemeenschappelijke, lokale, groene energieopwekking en zorg in de buurt. De gemeente moet het budget en de instrumenten hebben om de verbetering van kwaliteit van leven voor haar burgers te ondersteunen.

Zorg op maat. De Partij voor de Dieren vindt het belangrijk dat zorg voor ouderen, mensen met een beperking, zorgbehoevenden en kinderen in de eigen wijk kan plaatsvinden. Dit stimuleert de sociale samenhang en gaat eenzaamheid tegen. Aandacht voor gezonder eten en meer beweging kan helpen om ziekte en ongemak te voorkomen en draagt zo bij tot het terugdringen van de zorgkosten.

- De gemeente stimuleert een gezonde leefwijze en zet zich in voor een gezonde en groene leefomgeving bij zorgorganisaties, zoals bij zorgboerderijen, Tuinen van Zuidbroek en de Passerel.
- Initiatieven die gericht zijn op preventieve gezondheidszorg, zoals het voorkomen van eenzaamheid bij ouderen, krijgen gemeentelijke steun. Welzijnsvoorzieningen en -initiatieven in iedere wijk en in ieder dorp worden in kaart gebracht en gestimuleerd.

- Apeldoorn zorgt ervoor dat alle openbare voorzieningen optimaal toegankelijk voor rolstoelgebruikers, blinden en slechtzienden worden gemaakt. De gemeente neemt in de taxiverordening op dat hulphonden moeten worden toegelaten in taxi's.
- Verpleegkundigen en verzorgenden trainen en begeleiden mantelzorgers en zorgvrijwilligers in de wijk of het dorp.
- Wmo-aanvragen (ondersteuning voor mensen met een beperking) voor hulp- of therapiedieren worden mede getoetst aan vooraf opgestelde dierenwelzijnsnormen.
- Wanneer Apeldoorn vanaf 2015 verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van de jeugdzorg, neemt zij deze verantwoordelijkheid zeer serieus. Kinderen, jongeren en gezinnen die dit nodig hebben wordt passende en toegankelijke zorg geboden.
- Apeldoorn stimuleert de bouw van meergeneratiewoningen, mantelzorg- en kangoeroewoningen zodat jongeren met een beperking of ouderen zelfstandig kunnen wonen met hulp van hun familie. De aanvraag van een vergunning voor tijdelijke aanpassingen aan een woning in verband met mantelzorg wordt vereenvoudigd.
- De gemeente helpt ouderen en zorgbehoevenden die naar een zorginstelling verhuizen om hun huisdier mee te nemen, tenzij dat niet in belang van het dier is. Informatie over wooncentra voor ouderen waar huisdieren worden toegelaten wordt opgenomen in de gemeentegids.

Gelijke kansen. De Partij voor de Dieren vindt dat de gemeente een belangrijke taak heeft in het waarborgen van de gelijkheid van burgers. Er moet met kracht worden opgetreden tegen alle vormen van discriminatie. Burgers moeten ervan uit kunnen gaan dat de gemeente hun privacy waarborgt.

- Apeldoorn investeert in de emancipatie van lesbiennes, homo- en biseksuelen en transgenders (LHBT'ers) op scholen, bij sportverenigingen, zorginstellingen en in multiculturele en religieuze kringen.
- De gemeente accepteert geen weigerambtenaren.
- Voor demonstraties naar aanleiding van actuele gebeurtenissen wordt de aanmeldtermijn verkort.
- De aanmeldingsplicht voor kleine demonstraties wordt afgeschaft.
- De burger krijgt meer inspraak. Het raadgevend referendum krijgt een plaats bij belangrijke besluiten.

Veiligheid. De Partij voor de Dieren wil een samenleving waarin iedereen vrij is om zijn eigen leven te leiden. Maar de vrijheid van de een mag niet ten koste gaan van andere mensen of van dieren, natuur of milieu.

- Er komt een lokaal meldpunt waar misstanden op het gebied van natuur en milieu ook anoniem gemeld kunnen worden.
- De gemeente speelt een actieve rol bij het opruimen van gevaarlijke bodemverontreiniging.
- De gemeente biedt laagdrempelige toegang tot crisisopvang bij huiselijk geweld. Omdat dieren mishandeling vaak voorafgaat aan huiselijk geweld komt er een meldpunt voor beide vormen van geweld.
- Toezicht, handhaving en vervolging bij dierenwelzijns-, natuur- en milieuzaken staan standaard op de agenda in het driehoeksoverleg tussen burgemeester, Openbaar Ministerie en de politie.
- De gemeente zet cameratoezicht alleen tijdelijk in en pas nadat een rechter het gebied heeft aangewezen als risicogebied.
- Preventief fouilleren mag uitsluitend als tijdelijke maatregel en bij (aangetoonde) grote risico's op geweld of ordeverstoringen. De resultaten worden na elke maatregel geëvalueerd.
- Gedwongen prostitutie en mensenhandel worden hard aangepakt.
- De verkoop van softdrugs in coffeeshops is toegestaan. De overheid licht burgers voor over de gezondheidsrisico's bij het gebruik van softdrugs.

Talenten benutten. Het toegenomen werktempo en de noodzaak om voortdurend te moeten presteren leiden tot stress. Niet alle werknemers kunnen of willen de economische wedloop bijbenen. Mensen met een beperking zijn extra kwetsbaar. De gemeente voorkomt dat mensen buiten de boot vallen en helpt bij het vinden van werk.

- Bij- en herscholing worden aangemoedigd en gefaciliteerd door de gemeente, ook door het aanbieden van stageplaatsen.

- Mensen die langdurig werkloos zijn worden gestimuleerd om maatschappelijke taken te vervullen.
- De gemeente blijft beleid voeren om ook mensen met een (arbeids)beperking in dienst te nemen.
- Sociale werkplaatsen blijven behouden zodat mensen dicht bij huis werk kunnen doen, op hun eigen niveau en met goede begeleiding.
- Jongeren zonder baan werken aan betere kansen op de arbeidsmarkt in werkgelegenheidsprojecten in onder meer de zorg en biologische (stads)landbouw.
- Uitkeringsregels worden zodanig aangepast dat werklozen vrijwilligerswerk kunnen doen en stage kunnen lopen, ook als deze activiteiten niet direct gericht zijn op een terugkeer naar de arbeidsmarkt.

Cultuur en onderwijs. Scholing draagt bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen. Cultuur zorgt voor een verrijking van het leven. Beide staan voor de immateriële waarden die de Partij voor de Dieren belangrijk vindt.

- De gemeente stimuleert dat alle basisscholen en middelbare scholen aandacht besteden aan natuur, milieu en dieren(welzijn).
- De gemeente stimuleert projecten die kinderen helpen hun talenten te ontplooiën en hun studie af te ronden.
- Apeldoorn investeert in maatschappelijke voorzieningen zoals sportaccommodaties, schoolzwemmen en sportlessen en in culturele voorzieningen, bibliotheken en musea.
- Apeldoorn bevordert herbesteding van monumenten. Sloop van (cultuur)historisch waardevolle panden dient voorkomen te worden.
- De gemeente stelt cultuurhistorische en archeologische waardekaarten op.